

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

5. jún 2026,
Paríž

Parížska deklarácia 2026 'Dôvera v súdnictvo'

I. Úvod

1. Európska únia je založená na princípe právneho štátu a nezávislosť súdnictva je jedným z jeho základných pilierov. V čase, keď demokratické inštitúcie čelia rastúcemu skepticizmu a čoraz väčšiemu tlaku, je udržiavanie dôvery verejnosti v súdnictvo dôležitejšie než kedykoľvek predtým. Sudcovia zohrávajú kľúčovú úlohu pri ochrane demokracie tým, že zabezpečujú ochranu práv a slobôd a dohliadajú na to, aby všetky orgány verejnej moci konali v súlade so zákonom.
2. Európska sieť súdnych rád (ENCJ) dlhodobo zdôrazňuje, že nezávislosť súdnictva a zodpovednosť sú navzájom neoddeliteľné. Dôvera verejnosti závisí od oboch týchto princípov. Posilňuje ju transparentný a na zásluhách založený systém výberu a menovania sudcov, účinné mechanizmy vyvodzovania zodpovednosti, vysoké etické štandardy a otvorená komunikácia a spolupráca s verejnosťou.

II. Úloha súdnych rád

3. Dôvera verejnosti v súdnictvo si vyžaduje existenciu nezávislých inštitúcií zodpovedných za správu súdnictva, ktoré disponujú primeranými zdrojmi a sú chránené pred politickými zásahmi.
4. Súdne rady zohrávajú kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní toho, aby výber, menovanie, hodnotenie a kariérny postup sudcov prebiehali na základe objektívnych, transparentných a na zásluhách založených kritérií. Kariéra sudcov musí podliehať postupom, ktoré umožňujú jej kontrolu bez neprimeraných zásahov.
5. Vysoké štandardy sudcovskej etiky musia byť dodržiavané a podporené vhodnými usmerneniami a odbornou prípravou. Ak si to okolnosti vyžadujú, musí byť zabezpečený spravodlivý a jasne regulovaný disciplinárny postup.

III. Posilňovanie dôvery verejnosti

6. Tradičné nástroje na zabezpečenie transparentnosti sú naďalej nevyhnutné, avšak samy osebe už nie sú dostatočné. Súdne inštitúcie by mali priebežne vyhodnocovať spoločenský vývoj a systematicky získavať štruktúrovanú spätnú väzbu od používateľov súdov, zástupcov právnických profesií a ďalších účastníkov súdnych konaní. Takáto spätná väzba môže zlepšiť kvalitu, prístupnosť a vnímanie nezávislosti justície verejnosťou a zároveň podporiť konštruktívny dialóg medzi súdnictvom a spoločnosťou.
7. Digitalizácia ponúka významné možnosti na zlepšenie prístupu k spravodlivosti, efektívnosti a transparentnosti. Elektronické systémy správy súdnych spisov, digitálne služby a širší prístup verejnosti k judikatúre môžu posilniť dôveru v správu justície. Zároveň, digitálna transformácia však musí zostať inkluzívna a nesmie vytvárať prekážky pre tých, ktorí nie sú schopní využívať digitálne nástroje. Tieto procesy by mali zostať pod kontrolou súdnictva.

8. Umelá inteligencia môže podporiť činnosť súdnictva tým, že zníži administratívnu záťaž a zlepší organizáciu informácií. AI však musí naďalej podliehať dôkladnému ľudskému dohľadu a rešpektovať zásady transparentnosti, zodpovednosti, kontrolovateľnosti a nediskriminácie. Rozhodovanie súdov je zo svojej podstaty ľudskou činnosťou a nesmie byť nahradené automatizovanými procesmi.
9. Komunikácia je základným prvkom dôvery verejnosti. Súdnictvo by malo aktívne vysvetľovať svoju úlohu, dôležitosť princípov právneho štátu a význam súdnych rozhodnutí, najmä vo veciach, ktoré sú predmetom značného verejného záujmu. Komunikácia by mala byť jasná, prístupná, prispôbena rôznym cieľovým skupinám a realizovaná prostredníctvom vhodných komunikačných kanálov, vrátane moderných digitálnych platforiem.
10. Sudcovia by mali byť vnímaní ako neoddeliteľná súčasť spoločnosti, ktorej slúžia. V súlade s požiadavkami sudcovskej etiky a nestrannosti môžu iniciatívy, ktoré podporujú lepšie porozumenie súdnictva a jeho činnosti, významne prispieť k posilneniu dôvery verejnosti. Sudcovia by mali byť vzdelávaní o potrebe budovať a udržiavať dôveru verejnosti a zároveň by mali byť vyškolení v zručnostiach potrebných na tento účel.

IV. Záver

11. Udržiavanie a posilňovanie dôvery verejnosti v súdnictvo si vyžaduje neustále úsilie o zachovanie nezávislosti, profesionality, transparentnosti a zodpovednosti. Súdne rady musia zohrávať vedúcu úlohu pri usmerňovaní súdnictva v procese zásadných premien našej doby, najmä v oblasti komunikácie a digitalizácie.
12. Ako garanti nezávislosti súdnictva musia súdne rady zároveň zabezpečiť a dohliadať na to, aby technologické inovácie, vrátane čoraz širšieho využívania umelej inteligencie slúžili výkonu spravodlivosti bez toho, aby oslabovali základnú úlohu sudcov, princípy právneho štátu a ľudské práva. Dôvera verejnosti zostane zachovaná len vtedy, ak bude modernizácia sprevádzaná neochvejným rešpektovaním nezávislosti súdnictva, ľudského rozhodovania a základných hodnôt právneho štátu.